

BELEDİYE BAŞKANININ

Özlük ve Mali HAKLARI

Dr. Mustafa TAMER
Vali

A. BELEDİYE ORGANLARININ MALİ HAKLARI

Belediye organları, belediyelerin karar ve yürütme görevlerini yerine getiren belediye başkanı, meclis üyeleri, encümen, seçilmiş başkan yardımcısı ve belediye başkan vekilinden oluşmaktadır. Bunların mali hakları aşağıdaki gibidir.

1. Belediye Başkanı Ödeneği

Belediye başkanın mali haklarını; başkan ödeneği, encümen ödeneği ve huzur hakkı, olmak üzere üç kısımda ele alabiliriz.

Şu halde; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 39. maddesine göre, belediye başkanlarına belde nüfusu dikkate alınarak, gösterge rakamının devlet me-

murları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir. Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplanmasında (c) bendinde belirtilen gösterge rakamı esas alınır.

Şu kadar ki; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye başkanının özlük hakları başlıklı 39. maddesinde;

Belediye başkanına nüfusu;

- 10.000'e kadar olan beldelerde 70.000,
- 10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde 80.000,
- 50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde 100.000,

- d. 100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde 115.000,
- e. 250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde 135.000,
- f. 500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde 155.000,
- g. 1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde 190.000,
- h. 2.000.001'den fazla olan beldelerde 230.000,

Gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir. Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplanmasında (c) bendinde belirtilen gösterge rakamı esas alınır.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmez. Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tâbi bir kadroya atanmaları hâlinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü bulundukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usûllere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü bulundukları için de uygulanır.

Bununla birlikte; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye Encümeni başlıklı 33. maddesinde; "Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

a) il belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,

Bugün seçimle gelen belediye başkanları kendilerine verilen imkânların yetersizliğinden ve yeni haklar verilmesi gerektiğinden bolca yakınmaktadırlar. Bu tür hak ve imkânların kesin bir ölçüsü ve sınırı olmadığı gibi, genelde döneme, siyasi konjonktüre ve imkânlara göre değişkenlik göstermektedir.

b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden, ... oluşur." denilmektedir.

Bu hükümler ışığında; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Encümen üyelerine verilecek ödenek başlıklı 36. maddesinde; Belediye encümeni başkan ve üyelerine, nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde (3.500), nüfusu 10.001-50.000'e kadar olan belediyelerde (4.500), 50.001-200.000'e kadar olan belediyelerde (6.000) ve 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise (7.500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarı-

sı ödenir. Aynı kanunun 36. maddesinde ise belediye encümeni başkan ve üyelerine, belediye nüfusuna göre 3.500 ile 7.500 arasında değişen gösterge rakamlarının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verileceği belirtilmiştir. Bu iki madde birlikte ele aldığımızda ise belediye başkanının encümen ödeneği alabileceği sonucunu çıkartabiliriz.

Diğer bir husus da belediye başkanına ödenen huzur hakkıdır. Belediye başkanına huzur hakkı ödenebileceği 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 19 ve 32. maddelerinin birlikte incelenmesi sonucunda görülebilmektedir. Belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilânını takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır. Meclis bu toplantıda, üyeleri arasından, gizli oyla meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile en az iki kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapar. 32 inci maddede ise meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, 39 uncu madde uyarınca belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödeneceği belirtilmiştir. Bu maddede belirtilen meclis başkanını ifadesi belediye başkanını işaret ettiğinden dolayı belediye başkanı fiilen başkanlık ettiği toplantı günü üzerinden huzur hakkı alacaktır.

2. Belediye Meclisi Üyeleri

Bu durumda; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Huzur ve izin hakkı" başlıklı 32. maddesinde; "Meclis

başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, 39 uncu madde uyarınca belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. Huzur hakkı ödenecek gün sayısı, 20, 24 ve 25 inci maddelerde belirtilen toplantı günü sayısından fazla olamaz ve meclis üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemez.” denilmektedir. Huzur hakkı 39 uncu madde gereğince belediye başkanına ödenen brüt ücretin otuza bölünmesi sonucu bulunacak günlük brüt ücretin 1/3 ünü geçmemek üzere meclis tarafından belirlenen tutarda ödenir. Ödeme anında, bordro üzerinden vergileri kesilir. Huzur ücretinin aylık sınırı ise bütçe görüşmelerinin yapıldığı ay ve diğer aylar olarak farklılık göstermektedir. Bu süreler bütçe görüşmelerinin yapıldığı ayda imar komisyonunda da görevli bir meclis üyesi en fazla 20 + 10=30 gün üzerinden huzur ücreti ödenir. Öte yandan bütçe görüşmelerinin yapıldığı ayda imar dışındaki diğer komisyonların birinde görevli meclis üyesi ise en fazla 20+5 =25 gün üzerinden huzur ücreti alabilecektir. Bütçe görüşmelerinin yapılmadığı dönemde imar komisyonunda da görevli bir meclis üyesinin en fazla 5+10=15 gün üzerinden huzur hakkı alması mümkündür. Yine bu dönemde imar komisyonu dışında görev yapan bir meclis üyesi en fazla 5+5=10 gün huzur ücreti alabilecektir.

3. Belediye Encümeni Üyeleri

Belediye encümenine verilecek ödenek 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun Encümen üyelerine verilecek ödenek 36. maddesinde;

düzenlenmiştir. Bu maddede “Belediye encümeni başkan ve üyelerine, nüfusu 10.000e kadar olan belediyelerde (3.500), nüfusu 10.001-50.000e kadar olan belediyelerde (4.500), 50.001-200.000e kadar olan belediyelerde (6.000) ve 200.001in üzerinde olan belediyelerde ise (7.500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.” denilmektedir.

4. Seçilmiş Başkan Yardımcısı

Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun Norm kadro ve personel istihdamı başlıklı 49. maddesinin 5. fıkrası gereğince meclis üyelerinin belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilmesi mümkündür. Bu maddeye göre;” Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresi-

ni aşamaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanır.”denilmektedir.

5. Belediye Başkan Vekili

Öte yandan; 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun belediye başkanvekili başlıklı 40. maddesinde; belediye başkan vekilinin yetkileri, ödeneği ve hangi durumlarda görev yapacağı düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; belediye başkanı izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hâllerde, bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir. Başkan vekiline, görev süresince başkana ödenen aylık brüt ödeneğin gün hesabı üzerinden ödenek verilir.

B. AİLE ÖDENEĞİ VE YOLLUK ÖDENMESİ

Hâlbuki 5393 sayılı Kanunun 39. maddesine göre; belediye başkanları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Sosyal Haklar ve Yardımlar” başlıklı VI. Kısımının 202-206. maddelerinde düzenlenmiş bulunan aile yardımı ödeneğinden, devlet memurlarının tabi olduğu esas ve usuller çerçevesinde yararlandırılırlar (Tamer, 2010).

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun Aile yardımı ödeneği başlığını taşıyan 202. Maddesine göre; Evli bulunan Devlet memurlarına aile yardımı ödeneği verilir.

(Değişik: 27/6/1989 - KHK - 375/10 md.) Bu yardım, memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500, çocuklarından her biri için de 250 gösterge

rakamının (72. ay dahil olmak üzere 0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımlı) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir. (Mülga ikinci cümle: 13.2.2011-6111/117 md.) Eşlerden birine iş akdi veya toplu sözleşme gereği çocukları için yapılan aile yardımı ödeneği daha düşük ise, yalnız aradaki fark ödenir. (Ek: 9/4/1990- KHK- 418/7 md.; iptal: Ana. Mah' nın 5/2/1992 tarih ve E. 1990/22, K. 1992/6 sayılı Kararı ile Yeniden düzenleme:18/5/1994- KHK- 527/9 md.) Bu fıkra da yer alan gösterge rakamlarını 3 katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Dul memurların çocukları için yukarıdaki fıkralar hükmü uygulanır. Boşanma veya ayrılık vukuunda mahkeme bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtir. Devlet memurunun, geçimini sağladığı üvey çocukları için de bu ödenek verilir.

Bu çerçevede; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Aile yardımı ödeneğinin ödeme usulü: başlığını taşıyan 203. maddesinde; Aile yardımı ödeneği Devlet memurlarına her ay aylıklarıyla birlikte ödenir.

Karı ve kocanın her ikisi de memur iseler bu ödenek yalnız kocaya verilir. Aile yardımı ödenekleri hiç bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve borç için haczedilemez.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Aile yardımı ödeneğine hak kazanma başlığını taşıyan 204. maddesinde; Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden aybaşından itibaren hak kazanır (Tamer, 2010).

Böylece; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Aile yardımı ödeneği hakkını kaybetme başlığını taşıyan 205. maddesinde; Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını eşinden boşanma veya eşinin ölümü, çocuk için ödenen yardım ödeneği hakkını da çocuğun ölümü veya 206. maddedeki hallerin vukuunu takip eden aybaşından itibaren kaybeder.

Hâlbuki 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Çocuk için aile yardımı ödeneği verilmeyecek haller başlığını taşıyan 206. maddesinde; Aşağıdaki hallerde çocuklar için aile yardımı ödeneği verilmez.

1. Evlenen çocuklar,
2. (Değişik: 21.4.2005-5335/28 Md.) 25 yaşını dolduran çocuklar (25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışmayacak derecede malûllükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam olunur.),
3. Kendileri hesabına ticaret yapan veya gerçek veya tüzel kişiler yanında her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışan çocuklar (Öğrenim yapmakta iken tatil devresinde çalışanlar hariç),
4. Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar.

Öte yandan; 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun 1. maddesinde yazılı kurum ve kuruluşlar tarafından ödenecek harcırah bu Kanun hükümlerine tabidir. Yine bu Kanun'un 4. maddesinde harcırah verilecek kimseler sayılmıştır. Bu Kanun kapsamına giren kurumlarda çalışan memur ve hizmetliler ile aile fertle-

rine ve aynı kurumlarda fahri olarak çalışanlara ve memur veya hizmetli olmamakla beraber kurumlarca geçici bir vazife ile görevlendirilenlere bu Kanun hükümlerine göre harcırah verilmektedir. Belediye başkanının aldığı ödenek tutarı kadar aylık alan devlet memurunun aldığı yolluk kadar yurt içi geçici görev yolluğu alması gerekir. En çok 10 gün için ayrıca yollukları kadar konaklama ücreti ödenir. Yolluk, yol gideri ve konaklama ücreti dışında bir gideri ödenemez.

C. İZİN HAKKI

Belediye başkanlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 102'inci maddesinde belirlenen hizmet sürelerine göre yıllık izin haklarından yararlanırlar.

Bu hükümlere göre; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Yıllık izin başlığını taşıyan 102. maddesinde; Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (On yıl dahil) olanlar için yirmi gün, hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür. Zorunlu hallerde bu sürelerle gidiş ve dönüş için en çok ikişer gün eklenebilir.

D. TEDAVİ GİDERLERİ

Belediye başkanlarının tedavi giderlerinin ödenmesinde, memurlar için uygulanan prosedür geçerlidir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye başkanının özlük hakları başlıklı 39. maddesinde; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü bulundukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü bulundukları için de uygulanır

Öte yandan; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Cenaze giderleri başlığını taşıyan 201. maddesinde; Devlet memurlarının ölümü halinde cenaze giderleri (cenazenin başka yere nakil dâhil) kurumlarınca ödenir. Sürekli veya geçici görevle veyahut 78 inci maddeye göre yurt dışında bulunan Devlet memurlarından ölenlerin ve yurt dışında sürekli görevlerde bulunanların eşleri, bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve (...) çocuklarının cenazelelerini yurda getirmek için yapılması zorunlu olan giderler kurumlarınca karşılanır. 209. madde ile bu madde hükümleri Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Devlet Personel Başkanlığı'nca hazırlanacak yönetmeliğe göre uygulanır.

E. BELEDİYE BAŞKANLIĞINDA GEÇEN SÜRELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Diğer taraftan; 5393 sayılı Kanunun 39'uncu maddesine göre; belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tâbi bir kadroya atanmaları hâlinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır.

Bu hükümler ışığında; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye başkanının özlük hakları başlıklı 39. maddesinde; Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tâbi bir kadroya atanmaları hâlinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır.

F. KIDEM TAZMİNATI

İşçi iken belediye başkanı seçilmek suretiyle kendi isteği ile hizmet akdini fesheden kişiye, işçilikte geçen sürelerle ilişkin kıdem tazminatı ödenmesi mümkün değildir.

G. BELEDİYE BAŞKANININ KİMLİK BELGESİ

Öte yandan; İçişleri Bakanlığı'nın 19 Temmuz 2001 tarihli Genelgesi ile belediye başkanlarının kimlik kartlarının hazırlanıp dağıtılması yetkisi Türkiye Belediyeler Birliğine (TBB) verilmiştir. Kimlik kartları ücretsiz olarak verilmektedir. İstenen belgeler şunlardır: Mazbata örneği, resmi talep yazısı, nüfus cüzdanının önlü arkalı fotokopisi ve son 6 ay içinde çekilmiş bir adet fotoğraf.

H. BELEDİYE BAŞKANLARINA EMEKLİLİKTE ÖDENEN TAZMİNATLAR

Makam tazminatı ve buna bağlı temsil veya görev tazminatı, bugüne kadar yalnızca 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emekli aylığı alanlara verilmekteydi. Ancak, sosyal güvenlik reformunun yürürlüğe girdiği 1.10.2008 tarihinden itibaren, daha önce belediye başkanlığı görevi yapmış ancak diğer sosyal güvenlik kurumlarından yaşlılık aylığı alanlara da makam tazminatı verilmektedir. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren geçici 4. maddesi ile yapılan düzenleme ile seçimle göreve gelmiş olan belediye başkanlarına emekliliklerinde makam tazminatı ödenmektedir. Makam tazminatı yalnızca 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle emekli aylığı alanlar ile bunlardan vefat edenlerin dul yetimlerine verilmekte iken, 01.10.2008 tarihinden sonra Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan ve Bağ-Kur'dan yaşlılık aylığı alanlar ile bu kurumlardan ölüm aylığı alan hak sahiplerine de verilmeye başlanmıştır.(www.memurlar.net) Halen, Emekli San-

dığı emeklisi belediye başkanlarına 5434 sayılı Kanunun Ek 68. maddesi hükmü uyarınca,

Makam Tazminatı olarak;

Büyükşehir belediye başkanlarına	7000,
İl belediye başkanlarına	6000,
İlçe ve ilk kademe belediye başkanlarına	3000,
Diğer belediye başkanlarına	1500

Gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunan tutarın tamamı emekli aylıklarına ilave olarak ödenmekte, ayrıca makam tazminatı gösterge rakamlarına göre ayrımı yapılarak tespit edilen gösterge rakamları esas alınarak bu rakamın yine memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunan tutarın tamamı temsil veya görev tazminatı olarak emekli aylıklarına ilave olarak ödenmektedir.

Temsil veya görev tazminatları ise;

Büyükşehir belediye başkanlarına,	17000
Temsil Tazminatı Gösterge rakamı İl belediye başkanlarına,	15000
Görev Tazminatı Gösterge rakamı İlçe ve ilk kademe belediye başkanlarına	9000

Görev Tazminatı Gösterge rakamı Diğer belediye başkanlarına, 7500

Görev Tazminatı Gösterge rakamı olarak uygulanmaktadır.

Benzer şekilde; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülen Geçici 4. maddesinde belediye başkanlarına yönelik hüküm;

Bu düzenleme ile 01.10.2008 tarihinden önce seçimle belediye

başkanlığı görevini yapmış olan ve kendilerine Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'dan emekli/yaslılık, malullük aylığı bağlanmış olanlar ile bu aylıklara hak kazanacak olanlara ve ölenlerin hak sahiplerine aylıklarına ilave olarak makam tazminatı ödenmesi öngörülmektedir. Maddede yer alan şartlar (Tamer, 2010);

- Birinci ve önemli şart; 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 01.10.2008 tarihinden önce, seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olma halidir.
- İkinci şart; 5434 sayılı Kanunun 39. maddesinde yer alan şartları taşımaları gerekmektedir. Bu hususların; Birincisi; kadın, erkek ayırt etmeksizin 25 hizmet yılının bulunması, yani 9000 günün dolmuş olması ve ancak kadın ise 58, erkek ise 60 yaşın doldurulmuş bulunması. İkincisi; kadın ve erkek her ikisinin de 15 hizmet yılının bulunması, yani 5400 günün dolmuş olması ve her ikisi içinde 61 yaşını doldurulmuş bulunması durumlarıdır. Bu iki durumun birisini taşıyanlara anılan tazminatların ödenmesi mümkün görülmektedir.

Bu hususların; birincisi; Belediye başkanlığı görevinde iki yılın doldurulması, ikincisi; temsil veya görev tazminatının ödenmesi açısından, yönetim ve denetim kurulu üyelikleri dahil olmak üzere kamu kesiminde her ne suretle olursa olsun aylık veya ücret alıp almadıklarına bakılmaksızın görev almaması (Makam tazminatı ödenmesi açısından bu şart aranmamaktadır) halidir. Bu durumda, yaşlılık aylığı almakta olanlardan; yukarıda sayılan şartlara taşımayanlara, söz konusu şartları

taşıdıkları tarihten itibaren, söz konusu tazminatların ödenmesi mümkün görülmektedir. Ancak, maddede yukarıda sayılan şartlardan istisna olarak ayrılan durumlar da söz konusudur. Birincisi ölüm hali, ikincisi malullük halidir. Ölüm halinde, 5434 sayılı Kanunun yukarıda açıklanan 39. maddesinde belirtilen şartların ve ek 68. maddesinde belirtilen iki yıllık süre şartı aranmadan işlem yapılmasıdır.

Buna göre; 01.10.2008 tarihinden önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olma şartı aranmak suretiyle; 01.10.2008 tarihinden önce ölenler için 01.10.2008 tarihinden itibaren, 01.10.2008 tarihinden sonra ölenler için ise ölüm tarihinden itibaren, ölüm aylığı almakta olan hak sahiplerine 5510 sayılı Kanunda öngörülen ölüm aylığı oranlarında ödenmesi gerekecektir. Malullük halinde, 5434 sayılı Kanunun yukarıda açıklanan 39. maddesinde belirtilen şartlar aranmadan, ancak 01.10.2008 tarihinden önce seçimler neticesinde belediye başkanını olarak görev yapmış olma şartı aranmak suretiyle; Halen malullük aylığı almakta olanlara 01.10.2008 tarihinden itibaren, Malullük aylığına hak kazanacaklara ise aylık bağlandığı tarihten itibaren, Anılan tazminatların ödenmesi gerekecektir. Ayrıca, yukarıda yer alan yeni düzenleme, yalnızca Sosyal Sigortalar veya Bağ-Kur emeklisi kişilere yönelik bir düzenleme olmayıp, Belediye başkanlığı görevini Emekli Sandığı'ndan emekli aylığı almakta iken yapanları da kapsamaktadır.

Öte yandan; Belediye başkanı iken görevden uzaklaştırılan davacının, belediye başkanlarının memur ve müstahdem sınıfına dâhil olma-

dıkları, aldıkları paranın tahsisat niteliğinde olduğu ve hizmet karşılığında verilebileceği, dolayısıyla görevden uzaklaştırıldığı dönem için maaşının üçte ikilik kısmını alamayacağı hk. Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 18.05.2007 tarih ve Esas No: 2006/2066 Karar No: 2007/3002 kararı ile: hüküm altına alınmıştır.

I. EMEKLİLİK EK GÖSTERGESİNDEN YARARLANMAK İÇİN 6 AY ÇALIŞMAK ŞARTI

Diğer yandan; emekliye ayrılan veya ayrılacak personellerin en fazla sınıra düşükleri konulardan birisi de emekliliğe esas aylık derece ve kademe ile kazanılmış hak aylık derece ve kademesinin farklı olması halidir. 5434 Kanununun ek 73. maddesinde;

Bu hüküm gereğince; Devlet memurlarından bulundukları görev unvanı itibarıyla daha yüksek ek göstergeli görevlere atanmaları halinde, atandıkları bu görevin ek göstergesinden emekliliklerinde yararlanabilmeleri için en az 6 ay süre ile kesenek ve karşılık ödenmesi gerekmektedir. Ancak, Devlet memurlarının atanmak suretiyle olmayıp, kendi tahsil durumları ve hizmet süreleri itibarıyla, yükseldikleri derece ve kademeyle gelmeleri halinde bu derece ve kademe 6 ay bekleme zorunluluğu görülmemektedir. Aynı şekilde; ek göstergenin kazanılmış hak aylık derece ve kademesi üzerinden verilmekte ve emekli keseneğine esas derece ve kademe bazen daha ilerde olabilmektedir (Tamer, 2010).

Emeklilik kazanımı için, ek gösterge 6 ay, makam tazminatında 2 yıl çalışma şartı vardır.

5434 sayılı Kanunun ek madde 67’de, “Daha önce bulundukları kadrolar veya aylık almakta oldukları dereceler için belirlenmiş olan ek göstergeler, yürütmekte oldukları görevler veya aylık almakta oldukları dereceler için belirlenen ek göstergelerden yüksek olanlar hakkında 15 inci maddenin (h) fıkrası hükmü dikkate alınarak emeklilik yönünden en yüksek ek gösterge uygulanır” hükmü yer almaktadır. Bu bazı memurlarca şu şekilde anlaşılmaktadır: Kişi müşavir olarak 1 çalışsa, daha sonra yeniden 3000 ek göstergeli, daire başkanı olsa, kesenek farkını kendisi yatırmak kaydıyla 3600 ek göstergeyi alır. Ancak uygulamada böyle olmamaktadır. Emekli Sandığı bu tür durumlarda 6 ay çalışma şartını aramaktadır.

Makam tazminatını hak edebilmek için gerekli süre ise, 5434 sayılı Kanunun ek madde 68’inde düzenlenmiştir: “Makam tazminatı ile yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam 2 yıl bulunduktan sonra emekliye ayrılanlara makam veya yüksek hâkimlik ve temsil (Ek ibare:4.7.2001-KHK 631/1 Md.) veya görev tazminatları bulundukları en üst görevleri esas alınarak ödenir” Bu maddeye göre, makam tazminatını hak edebilmek için 2 yıl çalışmak gerekmektedir. Ancak, daha önce de makam tazminatı olan bir görevde çalışanlar için, müşavir kadrosunda 1 ay çalışmak dahi yeterlidir. Zira madde metni yüksek olanın alınacağını söylemektedir. Bir başka deyişle, daire başkanı iken, bakanlık müşaviri olan 1 ay çalışan ve sonra yeniden daire başkanı olan kişi, makam tazminatı gerektiren görevlerde toplamda 2 yıl çalışmış ise, yüksek olan makam tazminatını alacaktır. Burada şöyle bir durum bulunmaktadır. Bakanlık

daire başkanlığının makam tazminatı 2000’dir. Bu görevlerde 6 ay çalıştıktan sonra müşavir kadrosuna atanmaların makam tazminatı da 2 bindir.

J. BELEDİYE BAŞKANLIĞI YAPAN KİŞİNİN MEMUR OLMASI

Devlet memurluğuna alınma şartları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48’inci maddesinde sayılmıştır. Aynı Kanunun 50. maddesi gereğince Devlet memuru olmak isteyenlerin, Devlet memurluğu sınavlarına girmeleri ve kazanmaları şarttır. Örneğin önceden Belediye başkanlığı yapmış olmak Devlet memuru olmak için bir hak kazandırmamaktadır. Devlet memuru olmak için, Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik hükümleri gereğince yüksekokul mezunu olarak Kamu Personeli Seçme Sınavları’na (KPSS) girmek gerekmektedir. Bu nedenle sınava girerek onu kazanmadan memur olma imkânı bulunmamaktadır. Bunun bazı istisnaları ise 657 sayılı Kanunda sayılmıştır. Örneğin özel kalem müdürlüğüne atanma bunun bir istisnasıdır (Tamer, 2010).

K. BAŞKAN VE MECLİS ÜYELERİNE UYGULANAN YASAKLAR

Bu çerçevede; 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun Başkan ve meclis üyelerinin görüşmelere katılmayacağı durumlar başlıklı 27. maddesinde; Belediye başkanı ve meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

Bu hükme göre; 5393 sayılı Belediye

Kanunu’nun Başkan ve meclis üyelerinin yükümlülükleri başlıklı 28’nci maddesinde; Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.

Diğer yandan Başkan ve meclis üyeleri; 1131 sayılı Avukatlık Kanunu gereğince avukatlık, 1512 sayılı Noterlik Kanunu gereğince noterlik ve 3568 sayılı Mali Müşavirlik Kanunu gereğince mali müşavirlik mesleğini görevleri süresince yapamazlar ve dondurulması gerekir.

L. GENEL DEĞERLENDİRME

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılabileceği üzere belediye başkanlarının mali ve sosyal haklarını sağlayan çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bugün seçimle gelen belediye başkanları kendilerine verilen imkânların yetersizliğinden ve yeni haklar verilmesi gerektiğinden bolca yakınmaktadırlar. Bu tür hak ve imkânların kesin bir ölçüsü ve sınırı olmadığı gibi, genelde döneme, siyasi konjonktüre ve imkânlara göre değişkenlik göstermektedir.

KAYNAKÇA

Tamer, M. (2014) Belediye Başkanları ve Meclis Üyeleri El Kitabı, İzmir: Mustafa Tamer Stratejik Araştırmalar Vakfı Yayınları. / Tamer, M. (2010) Yerel Yönetimlerde İnsan Kaynakları, İzmir: Mustafa Tamer Stratejik Araştırmalar Vakfı Yayınları. / 2.Topcu, A, Çeber, K. Coşkun, Ö. F. ve A. Çelik (2013) Belediyeler Genel İş ve Yürütümü Teftiş Rehberi, Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı.